

इलाम नगरपालिकाको १५ औं नगर सभामा पेश भएको नीति तथा कार्यक्रम

मिति: २०८१/०३/०९

इलाम नगरपालिकाको यस गरिमामय सभामा उपस्थित सदस्य ज्यूहरु, सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु तथा संचारकर्मी महानुभावहरु ।

सर्वप्रथम म इलाम नगरपालिकाको यस गरिमामय १५ औं नगरसभामा उपस्थित नगर सभा सदस्य ज्यूहरु, राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरु तथा पत्रकार महानुभावहरु लाई हार्दिक स्वागत गर्दछु । इलाम नगरपालिकाको यस नगरसभामा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा म गौरवान्वित भएको छु । नेपालको राजनीतिक परिवर्तनका लागि आफ्नो जिवन बलिदान गर्नु हुने सम्पूर्ण सहिदहरु प्रति हार्दिक श्रदाञ्जली व्यक्त गर्दछु । साथै विभिन्न आन्दोलन र संघर्षका क्रममा घाइते र वेपत्ता हुनु भएका महानुभाव प्रति स्वास्थ्य लाभको कामना र सम्मान प्रकट गर्दछु ।

संघीय शासन प्रणालीको कार्यात्मक तहका रूपमा रहेको स्थानीय सरकारको अभ्यासमा दुइ कार्यकाल व्यतित गरि तेश्रो कार्यकालका लागि नगर विकासको खाका निर्धारण गर्ने क्रममा हामी रहेका छौं । यस अवधिमा नगरका बहु क्षेत्रगत समस्या एवं आवश्यकताहरु, नगरवासीका फराकिलो अपेक्षा र स्रोत साधनको सिमितता बीचमा सन्तुलन कायम गर्दै अघि बढ्ने क्रममा आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार निर्माण, वातावरण र संस्थागत सुशासनका क्षेत्रमा धेरै कार्यहरु गरिएका भएपनि हाम्रो आकांक्षा अनुरूपका उपलब्धिहरु सिर्जना गर्न अझै प्रयत्न गर्नु पर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

हामी निर्वाचित भएर कार्य आरम्भ गरे पश्चातको यस अवधिमा संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदानमा वर्षेनी भएको उल्लेख्य कटौती, नगर क्षेत्रका लागि संघीय तथा प्रदेश तहका आयोजना छनौटमा दिइएको न्यून प्राथमिकता तथा नगरको आन्तरिक आयमा भएको सामान्य स्तर मात्रको बृद्धिका बाबजुद नगरको सिमित स्रोत साधनलाई वडा तह सम्म विकेंद्रित गर्दै नगरवासीका असाध्य एवं

टङ्कारा समस्याहरुमा केन्द्रित रहि कार्यहरु अघि बढाइयो । यसबाट नगरको परिधीय ग्रामीण भेगमा विगतको तुलनामा स्रोत साधनको प्रवाह बढेको भए पनि बहु विषय क्षेत्रका सबै समस्याहरुलाई समान महत्व दिइ सम्बोधन गर्नु पर्ने बाध्यताले गर्दा सबै क्षेत्रमा अपेक्षा अनुरूपका उल्लेख्य नतिजा सिर्जना गर्न नसकिएको अवस्था हामी माझ रहेको छ ।

उल्लेखित परिदृष्यमा समुन्नत इलाम, सम्पन्न इलामेलीको हाम्रो दुरदृष्टि बमोजिम नगरका प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा साधन स्रोतलाई केन्द्रित गरेर संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, अन्य स्थानीय तह तथा निजी, सहकारी, गैरसरकारी एवं सामुदायिक क्षेत्र संगको सहकार्य र साझेदारीमा कार्य गर्नु अपरिहार्य भएको छ । सो का लागि आगामी आ.व. मा प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा बजेटलाई केन्द्रित गरि अनुभूती योग्य नतिजा सिर्जना गर्ने कुरामा विशेष जोड दिइएको छ ।

इलाम नगरपालिकाको विकास, सेवा र सुशासनका लागि हामीलाई आदरणीय नगरबासीहरुले सुम्पनु भएको अभिभारालाई अझ प्रभावकारी रूपमा निर्वाह गर्ने कुरामा हामी प्रतिबद्ध छौं । यहि प्रतिबद्धतालाई नीति तथा कार्यक्रम मार्फत कार्य परिणाममा रूपान्तरण गर्ने प्रयास गरिएको छ । यस परिप्रेक्ष्यमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ को व्यवस्था अनुरूप यस सम्मानित नगर सभामा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को लागि इलाम नगरपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गइरहेको छु ।

नगर सभा सदस्य ज्यूहरु,

अब म चालु आ.व. २०८०/८१ मा हाल सम्म सम्पादित कार्यहरुको संक्षिप्त प्रगति विवरण पेश गर्न गइरहेको छु ।

शिक्षा, युवा तथा खेलकुद तर्फ

- ❖ इलाम नगर क्षेत्रका सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयका कक्षा १ देखि कक्षा ३ सम्मका लागि स्थानीय पाठ्यक्रम लागु भइ इलामको सेरोफेरो

पुस्तक वितरणको क्रममा रहेको छ भने कक्षा ६ देखि ८ सम्मको पाठ्यक्रम निर्माण भइसकेको छ ।

- ❖ सामुदायिक विद्यालयबाट अनिवार्य अवकाश भएका र स्वेक्षिक राजिनामा गरेका जम्मा ७९ जना शिक्षकहरूलाई सम्मान तथा सेवारत अवस्थामा नै मृत्यु भएका २ जना शिक्षकलाई मरणोपरान्त सम्मान गरिएको ।
- ❖ संस्थागत विद्यालय तर्फ २० वर्षदेखि सेवारत ३५ शिक्षकहरूलाई सम्मान गरिएको इलाम नगरपालिकाले स्थापना गरेको नगर शिक्षा पदकबाट पहिलो पटक सामुदायिक तर्फ ४ जना र संस्थागत तर्फ २ जना गरि जम्मा ६ जना शिक्षकलाई सम्मान गरिएको शैक्षिक सत्र २०७९ को वार्षिक परीक्षामा उत्कृष्ट जिपिए प्राप्त गर्ने २५ जना विद्यार्थीलाई पुरस्कार र सर्वोत्कृष्ट नतिजा प्राप्त गर्ने ८ वटा विद्यालय सम्मान गरिएकोछ ।
- ❖ सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयका २९२ जना शिक्षकहरूलाई परिवर्तित पाठ्यक्रम सम्बन्धमा अभिमुखीकरण प्रदान गरिएको छ ।
- ❖ संस्थागत तथा सामुदायिक विद्यालयहरूका ६४ जना ITस्रोत शिक्षकका लागि तालिम सञ्चालन गरिएको छ ।
- ❖ जिल्लास्तरीय राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड, २०८० प्रतियोगितामा इलाम नगरपालिकालाईप्रथम स्थान दिलाउने खेलाडी र प्रशिक्षकलाई सम्मान गरिएको ।
- ❖ वडा नं १, २, ३ र ४ चिसो भेगमा रहेका १३ वटा सामुदायिक विद्यालयका कक्षा १ देखि ५ सम्मका ७२७ विद्यार्थीहरूलाई न्यानो कपडा निशुल्क वितरण गरिएको ।

कृषि तथा पशुपंक्षि तर्फ

- ❖ कृषि ज्ञान केन्द्र संगको सहकार्यमा इ न पा ७ मा कृषि उपज संकलन केन्द्र निर्माण गरिएको छ ।
- ❖ इलाम नगरपालिका क्षेत्रमा डेरी उद्योग सञ्चालन गर्ने डेरी व्यवसायीहरूलाई २ दिने क्षमता अभिवृद्धी तालिम साथै औजार उपकरण उपलब्ध गराइएको छ ।
- ❖ नगरका २० वटा कृषक समुहमा एक/एक कृषक गुरु तयार गरि प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।
- ❖ सबै वडाका २७ जना कृषकहरूलाई सहभागि गराइ मौरीपालन तालिम संचालन गरिएको छ ।
- ❖ इलाम नगरपालिकामा माटो परीक्षणका मिनि ल्याबसंचालनमा ल्याईवडा नं.१, २, ३, ११ र १२ वडाका १२० जना कृषकहरूलाई माटो परीक्षण सेवा प्रदान गरिएको छ ।
- ❖ नीजि क्षेत्रका ११ जना पशुप्राविधिकहरूलाई आवश्यक औजार उपकरण उपलब्ध गराइएको छ ।
- ❖ सबै वडाका २३,४४९ वटा खसिबाखालाई पिपिआर खोप लगाइएको छ त्यस्तै १२,४३२ गाईभैसीहरूलाई खोरेत र ११५३९ गाईभैसीहरूलाई लम्फी स्किन बिरुद्धको खोप लगाइएको छ ।
- ❖ नगर क्षेत्र भित्र कृषकहरूलाई गहु झार्ने मेसिन (थ्रेसर), पिठो तथा धान पिस्ने कम्बाई मिल, च्यापकटर, मिनि टिलर, प्लाष्टिक टनेल, थोपा सिंचाइका लागि उपकरण, खानेपानी ट्याङ्की, उन्नत बिउबिजन, कफि तथा सुपारीका विरुवा, खसी बाखा तथा सुंगुरका पाठापाठी वितरण साथै गाई खरिदमा अनुदान उपलब्ध गराइएको छ ।

- ❖ नगरक्षेत्रमा रहेका १२१५ घरपालुवा तथा सामुदायिक कुकुर तथा विरालोहरुलाई रेविज विरुद्धको खोप लगाइएको छ ।
- ❖ सबै वडाका ४८६५ वटा गाईभैसीलाई कृतिम गर्भाधान गरिएको छ ।
- ❖ इलाम नगरपालिकाका वडा नं.१, २, ३, १०, ११ र १२मा पशु घुम्ती शिविरको सञ्चालन गरिएको छ ।
- ❖ कृषकहरुलाई गोठ सुधार तथा दुग्ध परिकार बनाउने ५ दिने तालिमको आयोजना गरिएको छ ।
- ❖ वडा नं ४ मा फौजी किरा नियन्त्रण कार्यक्रम संचालन गरिएको ।

स्वास्थ्य तर्फ

- ❖ नगरका १२ वटै वडाका महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविकाहरुबाट ३५९० जनाकोनियमित स्वास्थ्य परिक्षण गरिएकोछ ।
- ❖ विभिन्न वडाहरुमा ७३४ जना महिलाहरुको पाठेघरको मुखको क्यान्सर जाँच गरिएको ।
- ❖ जेष्ठ नागरिकसँग उपप्रमुख आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम अन्तरगत विभिन्न वडाहरुमा संचालित शिविरमा ६७० जना जेष्ठ नागरिकहरुको स्वास्थ्य परिक्षण तथा औषधि वितरण गरिएकोछ ।
- ❖ वडा नं.११ मा एकिकृत घुम्ती शिविरको आयोजना गरि १४५ जना वडावासीलाई सेवा प्रदान गरिएको छ ।
- ❖ वडा नं. २,८ र १२ मा क्षयरोग परिक्षण शिविर सञ्चालन गरि २१० जनाको क्षयरोग परिक्षण गरिएको छ ।
- ❖ इलाम नगरपालिकाको १२ वटै वडामा क्षयरोग मुक्त अभियान सञ्चालन समिति गठन गरी नगरका ५०० जनालाई सहभागि गराई अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।

❖ नगरका १२९५ बालबालिकाले पूर्ण खोप प्राप्त गरेका छन् ।

महिला तथा बालबालिका तर्फ

- ❖ इलाम नगरपालिकाका विद्यालय विद्यार्थी तथा अविभावकहरूका लागि सामाजिक कुरीती विरुद्धको अभियान अन्तर्गत बालबिबाह, घरेलु हिंसा, साईवर क्राइम, लागु औषध सम्बन्धि अभिमुखिकरण कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ ।
- ❖ चालु आ.व. मा वडा नं. ४ लाई बालमैत्री वडा घोषणा गर्नका लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको छ ।
- ❖ नगर बाल सञ्जालहरूका पदाधिकारी लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम तथा अन्तरपालिका अध्ययन भ्रमणको आयोजना गरिएको छ ।
- ❖ जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी सहित लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धि तालिम सम्पन्न गरिएको छ ।

न्यायिक समिति तर्फ

- ❖ आर्थिक वर्ष २०८० ०८१/मा दर्ता भएका मुद्दा मध्ये ४० वटा मुद्दा मिलापत्र गराइएको, वडा मेलमिलाप केन्द्रमा १५ वटा पठाइएको र १७ वटा लगत कट्टा गरिएको छ ।
- ❖ मेलमिलाप कर्ताहरूको लागि ८ दिवसीय आधारभूत तालिम मिति सम्पन्न गरिएको छ ।
- ❖ स्थानिय तहमा न्यायिक संरचना र मेलमिलापको महत्व सम्बन्धमा १२ वटै वडामा सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिएको ।
- ❖ न्यायिक समितिको अन्तरपालिका अध्ययन अवलोकन भ्रमण सम्पन्न गरिएको

- ❖ न्यायिक समितिको जिल्लास्तरीय न्यायिक समिति संजालको कार्यकाल हस्तान्तरण तथा तेस्रो सम्पन्न भएको ।
- ❖ मेलमिलापकर्तारुको लागि ५ दिवसीय पुनर्ताजगी तालिम सम्पन्न भएको ।

सुरक्षित आप्रवासन परियोजना (सामी) कार्यक्रम

- ❖ MRC Ilamबाट जम्मा ७६६२ जना सेवाग्राहिलाई वैदेशिक रोजगारी सम्बन्धमा सूचना प्रदान गरिएको ।
- ❖ वडा नं. ३, ६ र १२ मा ९९ जनाका लागि जम्मा ४ वटा वित्तिय साक्षरता तथा मनोसामाजिक परामर्श कक्षा सम्पन्न भएको ।
- ❖ वित्तिय साक्षरता कक्षाका सहभागिहरूलाई २ दिने साबुन बनाउने सिप विकास तालिम समेत प्रदान गरिएको ।
- ❖ इलाम उद्योग बाणिज्य संघको सहकार्यमा इलाम नगरपालिकाका १० वटा वडाका साना तथा मझौला व्यवसायिहरूका लागि ३ दिवसिय वित्तिय साक्षरता तथा कर सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।

गरिवि निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम तर्फ

- ❖ वडा नं. ९ का २८ जना सहभागिलाई ५ दिने साबुन तथा सरफ बनाउने तालिम प्रदान गरिएको ।
- ❖ वडा नं ९ मा कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धि १० दिने प्रदान गरिएको छ ।
- ❖ वडा नं. ६मा कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धि, मौरी पालन सम्बन्धि तालिम तथा उद्यमीलाई उपकरण हस्तान्तरण समेत गरिएको ।

पूर्वाधार तर्फ

- ❖ चालु आ.व. को हाल सम्मको अवधिमा नयाँ बाटो २ कि.मि. थप भइ ७३४ कि.मि. पुगेको, पिच तथा ढलाइ सडक ५ कि.मि. थप भइ ६९ कि.मि. पुगेको, ग्राभेल सडक ७ कि.मि. थप भइ २२ कि.मि. पुगेको, सोलिड सडक ३ कि.मि. थप भइ १५ कि.मि. पुगेको, बायो ग्याँस प्लान्ट ३५ वटा थप भइ १०७ वटा पुगेको र साडरुम्वा स्वास्थ्य चौकीको नयाँ भवन निर्माण भइ १२ वटै वडामा स्वास्थ्य संस्थाहरुका भवन निर्माण सम्पन्न भएको ।
- ❖ साना सिंचाई कार्यक्रम अन्तर्गतविभिन्न वडाहरुमा चालु आ.व. १० वटा सिंचाइ योजना थप भइ नगरपालिकाको कुल लागत ४ करोड १० लाखमा जम्मा ३० वटा योजना सम्पन्न भएर चालु आ.व. मा ६ हजार रोपनी सहित हाल सम्म कुल २३२६१ रोपनी खेती योग्य जमिनमा सिंचाई सुविधा पुर्याइएको ।
- ❖ सहयात्रा नेपालसँगको सहकार्यमा इलाम नगरपालिका वडा नं. १ मा हिलेखोला, रसाइली गाँउ, गुरुङ्ग गाँउ, मगर गाँउका ५६ घरधुरीका लागि खानेपानी योजना सम्पन्न भएको छ ।
- ❖ वडा नं. १, ४ र १२ आर.सि.सि. कल्भर्ट निर्माण सम्पन्न भएको छ ।
- ❖ वडा नं. ८ स्थित सिङ्गफ्रङ्ग कबर्ड हल निर्माण कार्यको थालनी गरिएको र वडा नं. ७ कृषि बजारमा रहेको कबर्ड हलको स्तरोन्नती गरिएको छ ।
- ❖ इलाम नगरपालिकाबाट डि पि आर गरिएको ठुलो टुंडिखेलमा आधुनिक रंगशाला निर्माणको कार्य शुरु भएको
- ❖ इलाम अस्पतालको इमर्जेन्सी ब्लक निर्माणका लागि डी.पी.आर. कार्य अन्तिम चरणमा रहेको ।

- ❖ इलाम नगरपालिकाको आवधिक योजनाको पुनरावलोकन कार्य र नगर डिजीटल प्रोफाइल तयार गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।
- ❖ अस्ट्रेलियन भोलेन्टियरको सहयोगमा एकीकृत शहरी विकाश योजना (सडक तथा यातायात क्षेत्र) को रणनीति तयार भएको ।
- ❖ नाम्सालिंग सामुदायिक विकास केन्द्र संगको सहकार्यमा इलाम नगरपालिका वडा नम्बर ११ को बेलासीमा जलवायु अनुकूलन गाउँ योजना तयार भइ हाल सम्ममा सोलार लिफ्ट मार्फत सिचाई सुबिधा पुर्याइएको, Climate Smart Agriculture सम्बन्धि तालिम प्रदान गरिएको र उन्नत जातको विउ विजन वितरण गरिएको छ ।
- ❖ वडा नं ३ र वडा नं ६ मा गुम्बा निर्माण कार्यको थालनी गरिएको ।
- ❖ नमूना विद्यालय कार्यक्रम अन्तर्गत अमर मा.वि. बरबोटेमा भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्फ

- ❖ इलाम नगरपालिकाले स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कनमा जिल्लाको प्रथम (सूर्योदय नगरपालिका संगै) स्थान र राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग द्वारा गरिएको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनमा जिल्लाको प्रथम स्थान हासिल गरेको ।
- ❖ नगरपालिका र वडाकार्यालयबाट प्रवाह गरिने सबै सेवाहरुलाई एकीकृत सफ्टवेयर मार्फत प्रदान गरिने व्यवस्था मिलाइएको ।
- ❖ ५ लाख सम्म लागत अनुमान भएका योजना तथा कार्यक्रम वडाबाट नै सम्झौता गर्ने व्यवस्था मिलाइएको ।

सभाका सदस्य ज्यूहरु,

अब म गरिमामय यस नगर सभामा विभिन्न विषय क्षेत्रमा आगामी आर्थिक वर्षको लागि प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्दछु ।

१.आर्थिक विकासक्षेत्र

१.१ नव प्रवर्तनमा आधारित स्थानीय आर्थिक विकास कार्यक्रम

❖ नव प्रवर्तनमा आधारित स्थानीय आर्थिक विकासको प्रारूप बमोजिम स्थानीय आर्थिक विकासका लागि देहाय बमोजिमका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।

- स्थानीय कृषि उपजको उत्पादन र बजारीकरणमा टेवा पुर्याउन सहकारी संस्था वा कृषक समूह संगको लागत साझेदारीमा सामुदायिक शित भण्डार निर्माण गरिने छ ।
- व्यवसायिक मौरी पालनलाइ प्रबर्द्धन गर्न मौरी पालक कृषकहरूका लागि रानी मौरी उत्पादन सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय र कृषि ज्ञान केन्द्र इलाम संगको सहकार्यमा स्थानीय कृषि उत्पादनको प्रदर्शनी / मेलाको आयोजना गरि कृषि उत्पादनलाइ प्रोत्साहन गरिने छ ।
- सूचना प्रविधिमा आधारित सेवा र व्यापारको अर्थतन्त्रमा बढ्दो संभावनालाइ उपयोग गर्दै नगर क्षेत्रका युवाहरूलाइ सूचना प्रविधिमा आधारित स्वरोजगारी एवं रोजगारीका अवसरहरू संग जोड्न Digital Marketing सम्बन्धी प्रशिक्षण प्रदान गरिने छ ।
- इलाम उद्योग वाणिज्य संघ संगको लागत साझेदारीमा हाल सम्म नगरपालिकाको तर्फबाट विभिन्न सीप विकास सम्बन्धी प्रशिक्षण प्राप्त गरेका जनशक्तिका लागि आर्थिक सचेतना एवं व्यवसाय विकास कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- नयाँ उद्यमिलाइ प्रोत्साहन गरि थप उद्यमी सिर्जना गर्नको निमित्त व्यवसाय सहायता कक्ष संचालनमा ल्याईनेछ ।

१.२ कृषि विकास

- उप- प्रमुख संग कृषक कार्यक्रम अन्तर्गत एक कृषक समूह, एक कृषक गुरु विकास सम्बन्धी गत आ.व.को कार्यक्रमलाइ निरन्तरता दिदैँ कृषक गुरुलाइ प्रविधि मैत्री प्रशिक्षण प्रदान गरिने छ ।
- माटोको गुणस्तर र खनिज तत्व परीक्षण गरि उपयुक्त बालीका लागि कृषकहरुलाइ जानकारी दिइ उत्पादकत्व बृद्धि गर्न इलाम सामुदायिक कृषि क्याम्पस संगको सहकार्यमा माटो परीक्षण घुम्टि शिविर संचालन गरिने छ ।
- चिया खेतीमा संलग्न कृषकहरुका लागि अर्गानिक चियाखेती सम्बन्धी आधारभुत तालिम कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- कृषि क्षेत्रको एकीकृत गुरुयोजना निर्माणको आधार तयार गर्न किसान सूचीकरण र सूचीकृत किसानहरुलाइ वर्गिकृत पहिचान सहितको परिचय-पत्र वितरण कार्यक्रमलाइ निरन्तरता दिइने छ ।
- रैथाने बालीको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गर्दै कृषकलाइ उच्च मुल्यका नगदे बालीको उत्पादनतर्फ आकर्षित गराइ उत्पादन बृद्धि गर्ने नीति लिईनेछ
- वडा नं २, ५ र ११ मा सुन्तला खेती प्रबर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- अकबरे खुर्सानी पकेट विकास कार्यक्रमलाइ निरन्तरता दिईनेछ ।
- पुवाखोला र बाघखोर स्थित दुग्ध चिस्यान केन्द्रको पुन संचालनका लागि समन्वय र पहल गरिने छ ।
- २५ बर्ष सम्म टिक्ने गरि उपचार गरिएका बाँसबाट वडा नं १० मा कृषि संकलन केन्द्र निर्माण गरिने छ ।
- घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय र कृषि ज्ञान केन्द्र संगको सहकार्यमा सुपारी तथा कफि खेती बिस्तार कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

- नगर क्षेत्रमा कफि खेती पकेट क्षेत्रको पहिचान गरिने छ ।

१.३ पशु विकास

- घर घरमा नगर कार्यक्रम अन्तर्गत इलाम नगरबासीको प्रमुख आय आर्जनको स्रोतका रूपमा रहेको पशुपालनलाई सुरक्षित बनाउन पशु स्वास्थ्य घुम्टि शिविरलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पशुपंक्षीमा लाग्ने आकस्मिक रोगहरुको समयमा नै रोकथाम र नियन्त्रण गर्न विशेष कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- नश्व सुधार मार्फत पशुपालन क्षेत्रको उत्पादकत्व बढाउन कृतिम गर्भाधानका लागि तरल नाइट्रोजन र उन्नत जातको सिमेन खरिदलाई निरन्तरता दिइने छ
- नगरपालिकालाई खोरेत रोग मुक्त बनाउन सघन खोप कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- सामुदायिक कुकुरहरुको बन्ध्याकरणका लागि समन्वय र सहजीकरण गरिने छ ।

१.४ सिंचाइ

- आगामी आ.व. मा निर्माण सम्पन्न हुने हुने थप ८ वटा साना सिंचाइ आयोजनाहरुको माध्यमबाट थप १८५० रोपनी कृषि योग्य जमिनमा सिंचाइ सुविधा पुर्याइने छ ।
- नगरका खेती योग्य क्षेत्रमा मझौला सिंचाइ आयोजनाहरुको संभाव्यता अध्ययन, विस्तृत अध्ययन र सिंचाइ प्रणालीको निर्माणका लागि सम्बन्धित निकायमा समन्वय तथा सहजीकरण गरिने छ ।
- प्राकृतिक प्रकोपबाट क्षेतिग्रस्त सिंचाइ योजनाहरु मर्मतसम्भार गरि संचालनमा ल्याइनेछ ।

१.५ पर्यटन

- इलाम सदरमुकाम स्थित ऐतिहासिक चिया बगान क्षेत्रलाइ गजराजसिंह थापा पार्कका रुपमा विकास गरेर पर्यटकहरुको आवागमन बढाउन चियावारी क्षेत्र सौन्दर्यीकरण योजना कार्यान्वयन गरिने छ ।
- नगर पर्यटन प्रबर्द्धन समिति मार्फत बालन गाउँ र गढि होम स्टेलाइ गुगल म्याप र टुर प्याकेजसंग आबद्ध गर्दै स्थानीय रैथाने उत्पादनमा आधारित परिकारहरु बनाउने प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- पाटेनागी पर्यटन प्रबर्द्धन समिति मार्फत पाटेनागी क्षेत्रमा होम स्टेको स्थापना एवं संचालनका लागि उपयुक्त कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- इलाम नगरपालिका वडा नं ७ स्थित बहुतले पार्किङ भवनमा निजी क्षेत्र संगको सहकार्यमा पर्यटन सूचना केन्द्र संचालन गरिनेछ ।
- निजी क्षेत्र संगको समन्वयमा विभिन्न स्थानमा टि टेस्टिङ स्टेशन संचालन गर्ने ।
- सरोकारवाला निकायहरु संगको सहकार्यमा चिया महोत्सव आयोजना गरिने छ ।

१.६ उद्योग तथा वाणिज्य

- नव प्रवर्तनमा आधारित स्थानीय आर्थिक विकासको प्रारूप बमोजिम सरोकारवालाहरु संगको लागत साझेदारीमा उप- प्रमुख सीप तथा उद्यमशीलता विकास कार्यक्रम मार्फत उपयोगी सीप तथा उद्यमशीलता विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
- नगर क्षेत्रका उत्कृष्ट एक एक जना महिला र पुरुष उद्यमीलाइ सम्मान गरिने छ ।
- स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग संचालन गरि बेरोजगारीको नाजुक अवस्थालाई न्यूनीकरण गर्नको निमित्त इ.न.पा. ०८ स्थित बृंगदामेटारमा औद्योगिक ग्राम स्थापनाका निमित्त कोशी प्रदेशबाट

सिफारिस भइ संघीय निकायमा स्वीकृतिको चरणमा रहेकोले सो को यथासिघ्र स्वीकृतिका लागि पहल गरिनेछ ।

- महिला उद्यमशिलता विकास सहजीकरण केन्द्र संचालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- अति गरिब परिवारहरूका लागि साझा सुविधा केन्द्र (कम्तिमा १० जनाको लागि हुने गरि) स्थापना गरि संचालनमा ल्याइनेछ ।

१.७ सहकारी तथा वित्तीय सेवा

- USAID संगको समन्वयमा सहकारी क्षेत्रको पूंजीलाई उत्पादनशील क्षेत्रमा प्रवाह गराउन BDS Desk मार्फत सहजीकरण गरिने छ ।
- योजनाबद्ध रूपमा नगर क्षेत्रका सहकारी संस्थाहरूको संस्थागत सुदृढीकरण कार्यक्रम अघि बढाउनका लागि ५ वर्षे रणनीतिक योजना तयार गरिने छ ।
- सहकारी संस्थाहरूको नियमित अनुगमन गरि सुधारात्मक कार्यहरू अघि बढाइने छ ।
- उप-प्रमुख उद्यमशीलता प्रबर्द्धन कार्यक्रम मार्फत सहकारी संस्थाहरू संगको लागत साझेदारीमा सहकारी संस्थाका सदस्यहरूका लागि मागमा आधारित तालिम कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

२. सामाजिक विकास क्षेत्र

२.१ शिक्षा

- नगर क्षेत्रका उत्कृष्ट विद्यालयहरूलाई पुरस्कृत गर्ने तथा उत्कृष्ट शिक्षकहरूलाई नगर शिक्षा पदकबाट सम्मान गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- विद्यालयमा अतिरिक्त कृयाकलापहरूको नियमित अभ्यास गराउँदै प्रतियोगितात्मक कार्यक्रमका माध्यमबाट विद्यार्थीहरूमा अन्तरनिहित

प्रतिभालाइ उजागर र प्रोत्साहन गर्न प्रतिभा विकास कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

- नगरको आकांक्षा, माटो सुहाउदो शिक्षा को अवधारणा बमोजिम तयार गरिएको स्थानीय पाठ्यक्रम अन्तर्गत सबै तहका पाठ्य पुस्तक वितरण गर्ने कार्य सम्पन्न गरिने छ ।
- बालबालिकाहरुको सिकाइ कार्यमा अभिभावकहरुको भूमिका र जिम्मेवारी अभिवृद्धि गर्न अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- प्रविधिमा आधारित शैक्षिक प्रशासन र व्यवस्थापनमा विद्यालयहरुको पहुँच विस्तारका लागि बाँकी रहेका सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयहरुमा Digital Attendance System जडान गरिने छ ।
- अंग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयका विषयगत शिक्षकहरु विच शिक्षण ज्ञान, सीप र अनुभवको आदान प्रदान गराइ शिक्षण गतिविधिको गुणस्तर बढाउन विषयगत समितिको नियमित छलफल र अन्तरकृया कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- बालबालिकाहरुबाट कक्षागत सिकाइ कृयाकलापहरुको दैनिक अभिलेखाङ्कन गर्न लगाइ त्यसलाई रचनात्मक अनुपोषणका रुपमा उपयोग गर्न कक्षा कोठा डायरी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिंदै सबै कक्षाहरुमा विस्तार गरिने छ ।
- कक्षा ५, ८ र १० का प्रश्न पत्र निर्माणलाई अझ गुणस्तरीय बनाउन प्रश्न पत्र निर्माण कार्यशालाको आयोजना गरिने छ ।
- विषय विज्ञ र सरोकारवालाहरुको संलग्नतामा पूर्व निर्धारित नतिजा सूचकका आधारमा विद्यालयहरुको नियमित अनुगमन गरिने छ ।
- रत्नकुमार वान्तवा पोलिटेक्निकल इन्टिच्युट र इलाम सामुदायिक कृषि क्याम्पसमा गरिव तथा जेहेन्दार विद्यार्थीका लागि मेयर छात्रवृत्ति

कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिंदै आगामी आ.व. का लागि समेत थप छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिने छ ।

- राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड अन्तर्गत जिल्ला स्तरीय प्रतियोगितामा इलाम नगरपालिकाले हासिल गर्दै आएको प्रथम स्थानलाई सुनिश्चित गर्दै प्रदेश स्तरीय प्रतियोगितामा समेत उच्चतम स्थान हासिल गर्नका लागि आवश्यक पूर्व तयारी, अभ्यास र प्रोत्साहनको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- आदर्श माध्यामिक विद्यालय विकासको योजना कार्यान्वयनमा आवश्यक सहयोग र सहजीकरण गरिने छ ।

२.२ स्वास्थ्य

- सरकारी तथा निजी अस्पतालहरू संगको सहकार्यमा विशेषज्ञ घुम्ती स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिने छ ।
- मानसिक रोग तथा नसर्ने रोगहरूको समयमै पहिचानका लागि स्कृनिङ तथा रोकथाम कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- योग तथा आध्यात्मिक संघ संस्थाहरू संगको सहकार्यमा विद्यालय तहदेखि नै योग तथा आध्यात्मिक शिक्षालाई संस्थागत गर्दै स्वस्थ, सकारात्मक र संस्कारयुक्त मानव पूंजी निर्माणको आधार तयार गर्न एक माध्यामिक विद्यालय, एक योग तथा आध्यात्मिक गुरुको विकास मार्फत नियमित प्रशिक्षण संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- नगर क्षेत्रभित्रका क्षयरोगका जोखिम समूह तथा स्वास्थ्य सेवाको पहुँच कम भएको समुदायलाई लक्षित गरि सक्रिय क्षयरोग खोजपड्ताल कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- क्षयरोग रोकथामको निमित्त पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकालाई लक्षित गरि टि.पी.टि. कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- आमा सुरक्षा, गर्भवती उत्प्रेरणा सेवा, रक्तसंचार, न्यानो झोला वितरण, सुरक्षित तथा निशुल्क गर्भपतन सेवा र नवजात शिशुको निशुल्क उपचार कार्यक्रम मार्फत मातृशिशु मृत्युदर कम गर्ने नीति लिईनेछ ।
- नगर क्षेत्रभित्रका सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क सेनिटरी प्याड वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- इलाम अस्पतालका विशेषज्ञ चिकित्सकहरुका लागि कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन भत्तालाई निरन्तरता दिइने छ ।

२.३ खानेपानी तथा सरसफाइ

- नगर भित्रमा मागका आधारमा थप क्षेत्रमा खानेपानी आपूर्तिको लागि धारा बिस्तार गरिने छ ।
- हाल वितरण भइरहेको खानेपानीको स्वच्छता एवं गुणस्तरलाई कायमै राख्न नियमित ल्याव परीक्षणलाई निरन्तरता दिइ सो को प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने प्रवन्ध मिलाइने छ ।
- हरित शान्ति संगको सहकार्यमा सरसफाइ तथा प्राङ्गारिक मल उत्पादन कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- Environment & Public Health Organization (ENPHO) संगको सहकार्यमा Shit Flow Diagram मा आधारित भइ तयार भएको दिसाजन्य लेदो व्यवस्थापन कार्यविधि २०८० लाई कार्ययोजना बनाइ कार्यान्वयन गरिने छ ।

२.४ साहित्य, कला तथा संस्कृति प्रबर्द्धन

- पर्यटनका लागि साहित्य भन्ने मुल नारा सहित इलाम साहित्य सम्मेलनको आयोजनालाई निरन्तरता दिइने छ ।

- नगर साहित्य कला तथा संगीत प्रतिष्ठानको अगुवाइमा विद्यालयका बालबालिकाका लागि चित्रकला प्रशिक्षण कार्यक्रमको आयोजना गरिने छ ।
- नगर आदीवासी जनजाती समिति मार्फत साहित्य सम्मेलनको अवधिमा बहुजातीय धार्मिक तथा सांस्कृतिक महोत्सवको आयोजना गरिने छ ।
- नगर दलित समिति मार्फत पेशागत रूपमा आबद्ध व्यक्तिहरूका लागि गरगहनाको कालिगढ तालिम, दौरा सुरुवाल एवं चौवन्दी जस्ता परम्परागत भेषभुषा सिलाइ प्रशिक्षण र परम्परागत हातहतियार बनाउने तालिम कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

२.५ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

- महिला, किशोरी, बालिकाहरूतथा लक्षित वर्ग लगायतमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू अन्त्य गरिने छ ।
- रोजगारीका सबै क्षेत्रमा महिला, पुरुष लगायत लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक उपर हुनेश्रमको ज्यालामा विभेद पूर्ण रूपमा अन्त्य गरिने छ ।
- नगर क्षेत्रमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेदलाई रोक्न सबै निकायहरू विच समन्वय र सहकार्य गरिने छ ।
- नगर क्षेत्रमा गठन हुने उपभोक्ता समितिहरूमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०महिलाहरूको %सहभागिता सुनिश्चित गरिने छ ।
- महिला, बालबालिका तथा सबैलक्षितसमूहको अवस्था विश्लेषण समेतका आधारमासो समूहलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको कम्तिमा ५ प्रतिशत बजेट विनियोजन गरिने छ ।

- कार्यालयमा हुन सक्ने सबैप्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव र महिला हिंसा नियन्त्रणका लागि इलाम नगरपालिकाको कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार (निवारण) आचार संहिता २०८० को प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयन गरिने छ।
- लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणसंग सम्बन्धित कार्यहरूलाई प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्न महिला बालबालिका शाखामा लैङ्गिक डेस्कको स्थापना गरिने छ।
- वडा तथा वस्तीस्तरका समुदायका आधारभूत खण्डिकृत सूचनाथ्याँक संकलन तथात/अध्यावधिक गरिने छ।
- लैङ्गिकतथा समावेशी विकासका लागि क्षमता विकास कार्ययोजना र बजेट सहित कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
- इलाम नगरपालिकामा लैङ्गिकहिंसा र महिला हिंसा विरुद्ध शुन्यसहनशीलताको नीति लिइने छ।
- नगर क्षेत्रमा निर्माण हुने सबै सार्वजनिक संरचनाहरू महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएकाव्यक्तिले निर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, बालबालिका र अपाङ्गता मैत्री / संबेदनशीलहुने गरि निर्माण गरिने छ।
- गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त तथा खतरायुक्त काममा लगाउन नदिन निरोधात्मक र प्रबर्द्धनात्मक प्रयास गरिने छ।
- ग्रामीणमहिला प्राविधिकहरू र सामाजिक परिचालक तयारीका लागि आवश्यक कार्यक्रमिक पहल गरिने छ।
- लैङ्गिकसमानता तथा समावेशी विकासका लागि नगर क्षेत्र भित्रका सरोकारवाला निकायहरूबीच सञ्जाल निर्माण गरिने छ।

२.६ सामाजिक सुरक्षा र संरक्षण

- नगर प्रमुख जेष्ठ नागरिक तथा कडा रोगी हेरचाह कार्यक्रम मार्फत जेष्ठ नागरिक र कडा रोगीहरुको नियमित स्वास्थ्य परीक्षण एवं हेरचाहका लागि कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- गर्भवतीको साथमा उप- प्रमुख कार्यक्रम मार्फत दुर्गम वडाका गर्भवती महिलाहरुका लागि नियमित रुपमा घुम्ती भिडियो एक्सरे सेवा उपलब्ध गराइने छ ।
- नगरको चाहना, जेष्ठ नागरिकको सु-स्वास्थ्यको कामना कार्यक्रम अन्तर्गत दलित जेष्ठ नागरिक र विपन्न जेष्ठ नागरिकहरुका लागि निःशुल्क स्वास्थ्य बीमाको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- नगरको आकांक्षा, सुत्केरीको सुरक्षा कार्यक्रम मार्फत सुत्केरीहरुलाई निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा र प्रसुती पोषण भत्तालाई निरन्तरता दिइने छ ।
- नगरको हात, कडा रोगका बिरामीलाई साथ कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइ कडा रोगका बिरामीहरुलाई आर्थिक सहायता उपलब्ध गराइने छ ।
- माइ भगवती बृद्धाश्रम वडा नं १० र राहसल बाल अनाथलय वडा नं ९ लाइ दिइदै आएको संचालन अनुदानलाई आगामी आर्थिक वर्षमा समेत निरन्तरता दिइने छ ।

२.७ महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक र अपाङ्गता

- उप- प्रमुख महिला विकास कार्यक्रम अन्तर्गत टोल विकास संस्थाहरुलाई परिचालन गरि घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि वहस, पैरवी र बेइजिड घोषणा पत्रको कार्यान्वयन सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

- उप- प्रमुख क्षमता विकास कार्यक्रम अन्तर्गत महिलाहरुका लागि नगर स्तरीय महिला समन्वय समिति मार्फत बैंक तथा वित्तीय संस्थाका प्रतियोगितात्मक परिक्षा लक्षित तयारी कक्षाहरु संचालन गरिने छ ।
- आ.व. २०८२/८३ भित्रमा नगरपालिकालाई बाल मैत्री नगर घोषणा गर्ने लक्ष्यलाई पुरा गर्न ११ वटा वडामा सम्पूर्ण तयारीका कार्यहरु संचालन गरिने छ ।
- बालबालिका संग उप- प्रमुख कार्यक्रम अन्तर्गत बालबालिकाका सम्बन्धि विभिन्न उपयोगि कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
- जेष्ठ नागरिक संग उप-प्रमुख कार्यक्रम अन्तर्गत जेष्ठ नागरिकहरुका लागि आयुर्वेदिक स्वास्थ्य उपचार शिविर लाई निरन्तरता दिइने छ ।
- घर घरमा नगर कार्यक्रम अन्तर्गत अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई घुम्ती अपाङ्गता शिविर मार्फत परिचय पत्र वितरण गरिने छ । पूर्णरूपमा हिडडुल गर्न नसक्ने अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई घरमा नै गएर परिचय पत्र वितरणको व्यवस्था मिलाइने छ ।

३.पूर्वाधार विकास

- प्रत्येक वडामा कम्तिमा ५० लाख लागतको एउटा नगर गौरवको आयोजना कार्यान्वयन गरिने छ ।
- इलाम नगरपालिका वडा नं ७ को बजार क्षेत्रमा व्यवस्थित फुटपाथ निर्माण गरिने छ ।
- वडालाई नगरको केन्द्र सम्म जोड्ने सडकको स्तरोन्नतिलाई पहिलो प्राथमिकता दिई कार्य अघि बढाइने छ ।
- इलाम नगरपालिका वडा नम्बर १० का १९३ घरधुरी र वडा नम्बर १ देखि ९, ११ र १२ का ५२८ घरधुरीका लागि सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- इलाम नगरपालिका वडा नम्बर ०१ र ०३ को सिमाना स्थित भालुपानीमा प्रधानमन्त्री राष्ट्रिय पार्क निर्माण गरिनेछ
- इलाम नगरपालिका वडा नम्बर ०९ स्थित सिंहवाहिनी धार्मिक क्षेत्रमा पूर्वाधार निर्माण गरिनेछ ।
- स्यांगमाइखोला, पुवाखोला र माइखोला झोलुंगे पुल निर्माणलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- प्राङ्गारिक मल उत्पादन पूर्वाधार निर्माणलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- सुकिलुम्बा जाने सडक स्तरोन्नती तथा विमान स्थलका लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माणका लागि पहल गरिने छ ।
- नक्सापास प्रक्रियालाई पूर्ण रूपमा विधुतिय प्रणालि (Electronic Building Permit System) मा संचालन गरि थप सहज र व्यवस्थित गरिनेछ ।
- साविक इलाम नगरपालिका क्षेत्र बाहेकका वडाहरूका कच्ची घरहरूको अभिलेखिकरण कार्य वडा कार्यालयबाट नै गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- इलाम सदरमुकाम बजार क्षेत्रमा प्रभावकारी ट्राफिक व्यवस्थापन र सौन्दर्यीकरण कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।

४. वन वातावरण र विपद व्यवस्थापन

- पाटेनागी रेडपाण्डा संरक्षण समिति र रेड पाण्डा नेटवर्क संगको सहकार्यमा पाटेनागीको रेडपाण्डा बसोबास क्षेत्र आसपास मालिङ्गो र गोरुसिंगे रोपण तथा संरक्षण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- आगामी आ.व. भित्रमा वडा नं. १ र वडा नं. ६ लाई वातावरण मैत्री घोषणा गर्न र अन्य वडाहरूमा आवश्यक तयारी कार्यका लागि कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

- इलाम ग्रीन संगको सहकार्यमा पोलिथिन झोला मुक्त नगर तथा धुम्रपान र मध्यपान निषेधित सार्वजनिक क्षेत्रका लागि निगरानी र सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- वडाहरू संगको लागत साझेदारीमा टोल विकास संस्थाहरू मार्फत सडकको दायाँ बाँया बृक्षारोपण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- वडा नं ३ को पाटेनागी क्षेत्रमा स्थापना भएको जलवायु मापन केन्द्रबाट प्राप्त सूचना एवं तथ्याङ्कको उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- वडा न १ देखि ५ सम्मका वडाहरूमा ऐतिहासिक देवीथान वर पिपल तथा जैविक विविधता संरक्षणका कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- बिब्ल्याँटे बजार फुटपाथ निर्माण र सौन्दर्यीकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।

५. सुशासन तथा संस्थागत विकास

- जन प्रतिनिधी एवं कर्मचारीहरूका लागि तालिम कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- इलाम सामुदायिक कृषि क्याम्पसलाई कृषि क्षेत्रको अनुसन्धान निकाय र Think Tankका रूपमा उपयोग गरिने छ ।
- कार्यालयको एकीकृत सफ्टवेयरलाई पूर्ण रूपमा उपयोग गरि Paperless Management को अभ्यास गरिने छ ।
- कर्मचारी तथा शिक्षकहरूको समय पालनालाई सहज बनाउन विद्युतीय हाजिरी जडान गर्न बाँकी वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था र विद्यालयहरूमा विद्युतीय हाजिरी प्रणाली जडान गरिने छ ।

- नगरका सबै कार्यहरुको सफ्टवेयरमा आधारित कार्यसम्पादन प्रगति अनुगमन प्रणाली मार्फत अनुगमन गरिने छ ।
- कार्य सम्पादनमा उत्कृष्ट कर्मचारीलाई पुरस्कृत र सम्मान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- पत्रकारिता क्षेत्रमा कृयाशील भइ योगदान दिने पत्रकारहरुलाई पुरस्कृत गर्न नगर प्रमुख पत्रकारिता पुरस्कार कोषको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ ।
- सुशासन प्रवर्द्धनका लागि नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण तथा गुनासो सुनुवाइलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- मालपोत तथा भूमि कर, एकीकृत सम्पत्ति कर र व्यवसाय कर प्रथम चौमासिक भित्र भुक्तानी गर्ने करदातालाई १० प्रतिशत छुटको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- एकल महिलाको नाममा दर्ता भइ संचालन हुने व्यवसायमा १० प्रतिशत कर छुटको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- अघिल्लो आर्थिक वर्ष र चालु आर्थिक वर्षको चैत्र महिना भित्रमा वडा कार्यालयले संकलन गरेको कुल राजस्वको तुलनात्मक विवरण बमोजिम गत आ.व.को भन्दा वृद्धि भएको राजस्व रकमको ४० प्रतिशत रकम पूंजीगत कार्यक्रम तोकि सम्बन्धित वडालाई उपलब्ध गराइने छ ।
- नगरपालिकाबाट प्रवाह हुंदै आएको सेवा प्रवाहको पुनरावलोकन गरि छरितो चुस्त र प्रविधिमैत्री बनाइने छ ।
- खानेपानी महसुल लगायत सबै राजस्वहरु भुक्तानीका लागि अनलाइन भुक्तानी प्रणाली प्रयोगमा ल्याइने छ ।

- नगरसंग सिमाना जोडिएका तथा अन्य स्थानीय तहहरु संग प्रभावकारी समन्वय र सहकार्य कायम गरि साझा हितका योजना तथा कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

धन्यवाद